СОВЕТ
ЗЕЛЕНОДОЛЬСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЗЕЛЕНОДОЛЬСК
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ
31.07.2026

Зеленодольск
шәһәре

КАРАР
№ 100

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Советы депутатының этика кагыйдәләрен раслау турында

Татарстан Республикасы «Зеленодольск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы һәм Зеленодольск муниципаль районы Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә нигезендә, Зеленодольск муниципаль районы Советы **карар кылды:**

1.Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Советы депутатының этика кагыйдәләрен расларга.

2. Әлеге карарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәренең Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат (http://pravo.tatarstan.ru) порталында бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составында Зеленодольск муниципаль районының рәсми (http://zelenodolsk.tatarstan.ru) сайтында урнаштырырга.

Зеленодольск муниципаль районы
Башлыгы,
Советы рәисе **М.П. Афанасьев**

Татарстан Республикасы
Зеленодольск муниципаль районы Советы депутатының этика кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмәләр

1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Советы депутатының этика кагыйдәләре (алга таба - Этика кагыйдәләре) Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Советы депутатының (алга таба - депутатның) депутат вәкаләтләрен башкарганда үз-үзен тотышының гомум кабул ителгән этик нормалары нигезендә, шул исәптән депутатлар арасындагы үзара мөнәсәбәтләрдә, шулай ук депутатларның дәүләт хакимияте органнарының һәм җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, җәмәгатьчелек, сайлаучылар, массакүләм мәгълүмат чаралары белән үзара мөнәсәбәтләрендә үз-үзен тотышын билгеләүче акт булып тора.

2. Депутатларның эшчәнлеге түбәндәге принциплар нигезендә алып барыла:

- «Зеленодольск муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең мәнфәгатьләре һәм сайлаучыларның мәнфәгатьләрен берләштерү;

- Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм муниципаль хокукый актларны үтәү;

- игелеклек, гаделлек, намуслылык һәм кешелелелек идеалларын чагылдыра торган әхлакый критерийларны таяну;

-шәхси үрнәк, әхлакый нормаларны, мәдәниятне һәм эшлекле мөнәсәбәтләрне хөрмәт итү һәм үтәү нигезендә җәмгыятьтә эзлекле рәвештә югары хокукый культура формалаштыру;

- депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә үзе мөнәсәбәткә керә торган башка депутатларның, вазыйфаи затларның һәм гражданнарның абруен хөрмәт итү.

3. Депутат үзенең, үзе тәкъдим иткән сайлаучыларның, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Советының (алга таба – Совет) абруен төшерә торган гамәлләреннән, гаризаларыннан һәм адымнарыннан тыелып торырга тиеш.

Депутат әлеге Этика кагыйдәләрен үтәргә, шул исәптән түбәндәге йөкләмәләрне үтәргә тиеш:

1) шәхси кызыксынуы булган (турыдан-туры яисә читләтелгән) конкрет мәсьәләләр буенча әзерләүдә, фикер алышуда һәм тавыш бирүдә катнашмаска;

2) депутат бурычларын объектив үтәүдә шик тудырырлык үз-үзеңне тотудан тыелып торырга, шулай ук аның абруена яки Совет абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы ситуацияләрдән качарга;

3) Советта билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә;

4) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә үзенә мәгълүм булган белешмәләрне фаш итмәскә һәм файдаланмаска;

5) физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү)

депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә бүләкләүләр алынмаска, моңа беркетмә чараларына бәйле рәвештә алынган бүләкләр (рәсми делегацияләр, тантаналар) керми, алар муниципаль милеккә тапшырылырга һәм муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә исәпкә алынырга тиеш.

II. Советта депутат эшчәнлеге өлкәсендә Этика кагыйдәләре

4. Һәр депутат Советта һәм аның органнарында игелеклелек, үзара ярдәмләшү һәм иптәшләрчә хезмәттәшлек атмосферасы булдыруга ярдәм итәргә тиеш.

5. Депутат чит кеше фикеренә карата түземлелек һәм хөрмәт күрсәтергә, башка депутатларга карата ихтирамсыз мөнәсәбәткә юл куймаска, карарлар кабул итәр алдыннан башка депутатларның фикерен һәрьяклап исәпкә алырга тиеш.

Депутат апелляциясезлек күрсәтергә, үз позициясен янаулар, ультиматумнар һәм башка шундый ысуллар ярдәмендә көчләп тагарга хокуклы түгел.

6.Депутатлар бер-берсенә һәм Совет сессиясендә катнашучы барлык затларга рәсми рәвештә мөрәҗәгать итәргә тиеш. Бер-берсенә, шулай ук Совет сессиясе эшендә катнашучы башка затларга мөрәҗәгать иткәндә «хөрмәтле»сүзен үз эченә алган мөрәҗәгатьнең гомум кабул ителгән формасын кулланырга.

7. Совет сессиясендә һәм аның органнары утырышларында чыгыш ясаучы депутат үз сөйләмендә депутат һәм башка затларның намусына һәм абруена зыян китерә торган тупас, мыскыллы сүзләр кулланырга, законсыз гамәлләргә өндәргә, ялган мәгълүмат кулланырга, кемнеңдер адресына нигезсез гаепләүләр җибәрергә хокуксыз.

Күрсәтелгән кагыйдәләрне бозган очракта, рәислек итүче чыгыш ясаучыны кисәтә, ә кабат бозган очракта, Зеленодольск муниципаль районы Советы Регламентында каралган тәртиптә, аңа сессия ахырына кадәр башка сүз өйтергә бирми.

III. Депутатның дәүләт органнары, җирле үзидарә органнары, оешмалар, иҗтимагый берләшмәләр, массакүләм мәгълүмат чаралары, вазыйфаи затлар һәм гражданнар белән үзара мөнәсәбәтләрендәге этика кагыйдәләре

8. Депутат дәүләт органнары, җирле үзидарә органнары, оешмалар, иҗтимагый берләшмәләр, массакүләм мәгълүмат чаралары, вазыйфаи затлар һәм гражданнар белән үзара мөнәсәбәтләрдә депутат статусына бәйле мөмкинлекләрдән шәхси максатларда файдаланырга хокуксыз.

9. Депутат депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру нәтиҗәсендә үзенә билгеле булган мәгълүматларны, әгәр бу мәгълүматлар дәүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яисә закон белән саклана торган башка сер булып торса, ачарга хокуксыз.

10. Депутат, тиешле вәкаләтләре булмаса да, Совет исеменнән, аның рәсми вәкиле буларак, чыгыш ясарга хокуксыз.

11. Депутат массакүләм мәгълүмат чараларында, җыелышларда һәм митингларда, шествиеләрдә, демонстрацияләрдә сайлаучылар алдында чыгыш ясаганда, төрле ачык белдерүләр ясаганда, җирле үзидарә органнары, иҗтимагый органнар, оешмалар һәм вазыйфаи затлар эшчәнлегенә комментарий биргәндә, бары тик дөрес фактлардан гына файдаланырга тиеш.

Гавами чыгышларда һәм белдерүләрендә дөрес булмаган фактлар аңлы рәвештә яисә саксыз кулланылган очракта, шулай ук вазыйфаи затларның, җирле үзидарә органнарының, барлык оештыру-хокукый рәвешләрендәге оешмаларның намусы һәм абруе кимсетелгән очракта, депутат ачыктан-ачык үз сүзләренең дөрес булмавын танырга, мәнфәгатьләре яки намусы һәм абруе кагылган әлеге органнардан, барлык оештыру-хокукый рәвешләрендәге оешмалардан һәм затлардан гафу үтенергә тиеш.Гавами рәвештә кире кагу һәм гафу үтенү бурычы, җибәрелгән хокук бозуларны дөрес булмаган мәгълүматны тарату фактын, башкару рәвешләрен һәм срокларын бәян итеп, Комиссия карары белән билгеләнгән вакытта барлыкка килә.

12. Депутат үзенең депутат статусыннан килеп чыга торган вәкаләтләрдән, шулай ук матди-финанс һәм башка шәхси файда алу өчен дәүләт һәм иҗтимагый органнар, җирле үзидарә органнары, оешмалар, аларның вазыйфаи затлары тарафыннан бирелә торган рәсми һәм рәсми булмаган мәгълүматтан файдаланырга хокуксыз.

IV. Депутатның Советта һәм аның органнарында Этика кагыйдәләрен бозуга бәйле мәсьәләләрне карау

13. Депутатның Этика кагыйдәләрен бозуга бәйле мәсьәләләрне Советның (алга таба - Комиссия) төзи торган законлылык, хокук тәртибе, регламент һәм депутат этикасы буенча даими комиссиясе тикшерә. Комиссия утырышы Комиссиянең билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге катнашында тулы хокуклы була. Карарлар катнашучылар санынннан чыгып күпчелек тавыш белән кабул ителә.

14. Комиссия:

- депутатларның Этика кагыйдәләрен бозу ихтималы белән бәйле ситуацияләрдә депутатларга консультацияләр бирә;
- депутатлар тарафыннан Этика кагыйдәләрен бозу очракларын карый;
- депутат тарафыннан Этика кагыйдәләрен бозуы турында Советка, Совет рәисенә, Зеленодольск муниципаль районы Башлыгына җибәрелгән рәсми мөрәҗәгатьләрне карый;
- әлеге Кагыйдәләрдә каралган йогынты чаралары турында карарлар кабул итә;
- депутатның әхлаксыз тәртибе фактлары буенча Советка үз бәяләмәләрен бирә.

15. Комиссия Этика кагыйдәләрен бозу белән бәйле мәсьәләләрне карый:

- депутатның яисә депутатлар төркеменең язма гаризасы буенча;
- Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Советы Рәисенең, Зеленодольск муниципаль районы Башлыгының һәм аның

урынбасарларының, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Советы депутат комиссияләре рәисләренең язма мөрәҗәгате буенча;

- дәүләт һәм иҗтимагый органнарның, җирле үзидарә органнарының, оешмаларның, гражданнарның язма мөрәҗәгате буенча, шулай ук, әгәр бу хакта комиссия әгъзаларының күпчелеге үз утырышларында кабул иткән булса, үз инициативасы белән.

16. Комиссия Этика кагыйдәләрен бозуга бәйле барлык мәсьәләләрне комиссия утырышларында карый. Карау сроклары-гаризаны (мөрәҗәгатьне) теркәү датасы белән 15 календарь көн.

Комиссия ачык яисә ябык утырышлар үткәрә. Утырыш формасы турындагы мәсьәлә утырышта катнашучы комиссия әгъзаларының күпчелек тавышлары белән хәл ителә. Ябык утырышлар, тикшерелә торган затның ризалыгына карамастан, федераль законнар нигезендә, шәхси мәгълүматларны, шәхси тормыш серен һәм закон белән саклана торган башка сер саклау өчен кирәк булганда уздырыла.

Утырышка мәгълүмат хәлләрне ачыкларга һәм объектив карар кабул итәргә ярдәм итә алган мөрәҗәгать итүчеләр һәм башка затлар чакырыла һәм тыңлана.

Тикшерелә торган депутатка тикшерү материаллары белән танышу, аңлатмалар һәм дәлилләр тапшыру, комиссия утырышында шәхсән һәм (яисә) ышанычнамә буенча вәкил аша катнашу хокукы тәэмин ителә.

17. Комиссия Этика кагыйдәләрен бозган депутатка түбәндәге йогынты чараларын куллана:

Гаризаларны (мөрәҗәгатьләрне) карау нәтиҗәләре буенча Комиссия Этика кагыйдәләрен бозу фактын билгеләү яисә мондый хокук бозу булмау турында карар кабул итә һәм мөрәҗәгать итүчегә җавап җибәрә.

17.Комиссия Этика кагыйдәләрен бозган депутатка карата түбәндәге йогынты чараларын куллана:

- депутатка Этика кагыйдәләрен бозуның ярамаганлыгын күрсәтә;

-депутатның үз-үзен тотышы әхлаксыз рәвештә ачык булса, депутатны ачыктан-ачык гафу үтенергә мәҗбүр итә;

- депутатка шелтә белдерә.

18. Депутат Совет сессиясе барышында Этика кагыйдәләрен бозган очракта, Совет:

- тиешле мәсьәләне мөстәкыйль карый ала;

- бу мәсьәләне карауны Комиссиягә тапшыра ала.

19. Комиссиядә мәсьәләләрне карау инициаторлары булган яисә Этика кагыйдәләрен бозуда гаепләнүче депутатлар Комиссия карарына Совет сессиясендә яисә гомуми тәртиптә судта шикаять белдерергә хокуклы.

20. Комиссия әгъзасы булган депутат үзе тарафыннан Этика кагыйдәләрен бозу турындагы гариза буенча комиссия утырышында тикшерүләрдә һәм тавыш бирүдә катнашмый.

21. Комиссия карарлары әхлакый характерда , юридик җаваплылык булып тормый һәм мандатны туктатуга китерми.